
Xarxa Informacions

BUTLLETÍ DE LA XARXA DE VIGILÀNCIA DELS ALGUERS

Març 2000 – núm. 20

BATEJAR A PARTIR DE LA MITOLOGIA

L'abandonament del mite en profit de l'adopció de la raó per a fornir explicacions del cosmos, significà un pas clau en l'evolució del pensament occidental. Tanmateix, malgrat el temps transcorregut de llavors ençà, la mitologia amb els seus arquetipus i paradigmes, ha estat un proveïdor fecund del que s'han abastat nombroses disciplines. El teatre, la literatura, la pintura, l'escultura, la música, la dansa i darrerament el cinema entre les arts, però també les ciències com la psicologia, la biologia o la terminologia, ja sia denominant indrets (toponímia), persones (onomàstica), éssers vius (taxonomia) o mots de nova aparició (neologismes), encunyats per a designar els constants fruits de l'avenç del coneixement, s'abeuren a la cabalosa font de la mitologia. Així, la nostra llengua, com moltes d'altres, està farcida de noms amb aquest remot origen. En l'àmbit aquàtic trobem per exemple tritons, sirenes, argonautes, gorgònies, meduses, nàiades, nimfes, dàfnies, hidres, quimeres, hades, tifons, titans, nauplis, oceans, Atlàntic, Nereo, Orfeo, Tetys, Nil, Eolo, Calypso, Proteo i com era de preveure, Poseidó, l'olímpic Déu del mar, anomenat Neptú entre els romans, fill de Cronos i de Rea, germà de Zeus, marit d'Anfitrita, d'amors prolífics, pare d'alguns cavalls com Pegàs i Arió, d'éssers monstruosos com el gegant Crisaor o el ciclop Polifem, o d'herois com Teseu, figura al capdamunt de la genealogia de certes ciutats gregues. El seu tarannà irascible el dugué a provocar terratrèmols i tempestes emprant el famós trident. Temut i adorat per les civilitzacions clàssiques que li edificaren temples, en realitzaren múltiples representacions (vegeu la il·lustració del revers) i li dedicaren ritus honorífics, ha estat una mena de patró pagà a qui s'encomanaven pescadors i mariners segles ha, igual que més tard ha vingut a esdevenir Sant Pere.

Com va anar a parar un padrí tant eminent a batejar la nostra *prima donna*, la *vedette* d'aquesta Xarxa de Vigilància? La història és una mica enrevessada i s'inicià l'any 1794 quan l'il·lustre naturalista i primer gran sistematitzador Carl Linné, classificà la nostra planta com *Zostera oceanica*. Més tard, el 1805, un altre autor König adonant-se que presentava massa diferències (morfològiques) per compartir gènere amb la planta atlàntica *Zostera marina*, va rebatejar la primera com *Posidonia caulini*. Finalment, l'any 1813, Delile, atenent-se a les normes establertes per a la nomenclatura, recuperà la denominació específica de qui primer l'havia descrita i la incorporà al nou gènere; el resultat ja el coneixem tots: *Posidonia oceanica* (L.), Delile (així es com cal citar-la correctament; noteu que el pobre König no surt per enlloc). Pel camí s'han quedat altres apel·latius genèrics com *Caulinia*, *Taenidium*, *Kerneia*, *Thalassia* i àdhuc *Alga*, que durant un temps coexistiren fins que algú decidí assenyadament posar una mica d'ordre a tan equívoca sinonímia.

Poseidó i posidònia, un mateix origen, la conca mediterrània, i una certa semblança, la poblada barba d'un i les frondoses barbades de l'altra (com alguns les han volgut anomenar els alguers), evidenciaren una decisió afortunada. Així doncs, mentre que el Déu vetllava avior per la seguretat de la gent de mar, la planta, garanteix avui, com sempre ha fet, la salut d'aquest medi, o si més no de la seva zona costanera. La còlera de Poseidó podia significar la mort d'aquells que el desobeïen, a la planta no és necessari divinitzar-la ni practicar-li cap tipus de culte, però de no aprendre a valorar-la i a lluitar per a la seva conservació perdrem una riquesa vital insubstituïble, i que el cel ens protegeixi!

Pere Renom
Departament d'Ecologia

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia i Pesca
**Direcció General de Pesca
i Afers Marítims**

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Departament d'Ecologia

Rambla, 37 - 08911 Badalona - Telèfon 384 36 74

Al ritme de les estacions, doncs la nostra activitat es desenvolupa a l'aire lliure (o hauríem de dir a l'aigua lliure?) en estret contacte amb la natura, iniciem novament la temporada. El mateix dia que es dugué a terme la primera immersió exploratòria del 2000, s'observaven per les rodalies, les primeres missatgeres del final dels freds: les orenetes.

✓ AGAFEU LES AGENDES !

Ja estan programades les primeres immersions de seguiment d'enguany!! Per tant fora bo que comencéssiu a plantejar-vos quan us convé més realitzar el control anual de la vostra estació, encara que ho veieu molt lluny, és assenyat programar la temporada amb tanta antelació com sigui possible, per no haver d'acabar a final d'any a corre cuita. Penseu-vos-ho bé perquè en breu ens posarem en contacte amb vosaltres. De moment la data lliure més propera és a mitjans de maig.

DARRERA HORA: DESTROSSES A L'ESTACIÓ DE MATARÓ 2 !!

Ens ha arribat la recent notícia que el dissabte dia 8 d'abril, mentre els submarinistes de la SPAS i de l'Escola del Mar de Badalona procedien a la neteja del sensor de llum a l'estació de Mataró 2, descobriren amb sorpresa que nou barres havien estat totalment torçades, un fondeig per les embarcacions dels voluntaris estava desplaçat i moltes fulles arrencades es trobaven per tot arreu. Aquestes destrosses foren probablement causades per l'acció d'alguna art de pesca. Us ampliarem la informació en el proper número.

✓ LA PRADERIA FANTASMA

Va ser un espectacle desolador. Situada entre els termes municipals de Badalona i Montgat, el passat dia 11 de març, vàrem explorar una àrea on de reeixir hauríem localitzat la praderia més propera a Barcelona. Amb la participació de voluntaris del CRAM (Centre de Recuperació de Mamífers Marins) de Premià, del SAS Baetulo, de l'Escola del Mar de Badalona, i de la Creu Roja del Masnou (com veieu un equip molt cosmopolita) rastrejàrem, impulsats per un torpede, un antic alguer, tot seguint les indicacions tant d'alguns pescadors locals com de veterans cabussadors, bons coneixedors de la zona. Els testimonis asseguraven l'existència, trenta anys enrera, d'un herbei situat entre 10 i 11 brases de fondària (16-18 metres). Tanmateix vàrem poder contemplar un paisatge colpidor; talment com un bosc després d'un incendi, les restes de praderia eren perfectament identificables a partir de la mata (rizomes morts) que destacava com una lleugera elevació per damunt del sediment, cap feix viu, absència absoluta de la característica verdor. Només monocromia marró, esquitxada de tant en tant per alguna nacre de mida considerable, supervivent de

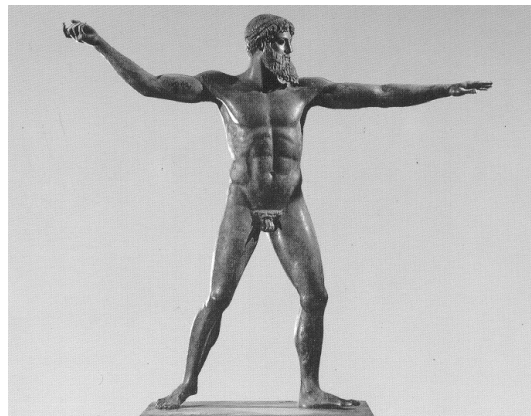
temps millors. Curiosament alguns elements típics d'un alguer encara hi eren presents: cavallets de mar, pops amagats a caus fets de petxines de lluenta, cargolins, ermitans, nombrosíssimes clavellines (un crinoïdeu, emparentat amb les estrelles de mar) i diverses espècies de peixos poblaven l'indret, però mancava l'espècie clau, la posidònia. Després d'un recorregut submarí de prop d'un km haguérem d'abandonar la infructuosa recerca. A qui hauríem de demanar responsabilitats? A les indústries? Als abocaments urbans? A la pesca? A la regeneració de platges? Segurament com fa la dita *entre tots la mataren i ella sola es va morir*.

✓ MÉS RÀDIO

El dia 1 de març es va emetre a Ràdio Premià de Mar 95.3 FM, en el programa Franja CRAM, una entrevista telefònica en directe a Pere Renom, del Departament d'Ecologia. En poc menys de deu minuts, els oients varen poder escoltar un breu resum de què és i què pretén la Xarxa. Una part important de la nostra feina continua sent la divulgació.

✓ ELS FARERS SUBMARINS

L'ofici de farer, fou fins a l'arribada dels sistemes automàtics, una professió molt vocacional, que agrupava tradicionalment a persones solitàries, amants de la mar. Salvant les notables diferències, del medi on es desenvolupa, el fet que el l'aparell capta i no emet la llum, i que la feina no està professionalitzada, podríem establir un símil amb els voluntaris que s'ocupen del manteniment dels sensors de llum. Durant aquest mes de març, els "farers submarins" de la SPAS i l'Escola del Mar de Badalona canviaren el sensor de Mataró el dia 4 i el netejaren el dia 18. Igualment els "farers submarins" del SARC, canviaren el sensor de Vilanova i la Geltrú el 12. De vocació i amor pel mar no els en falta.

Poseidó d'Artemision. Estàtua de bronze de 2.09 metres d'alçada recuperada del fons del mar al Cap Artemision, Euboia (Grècia). Es creu que originalment la figura sostenia amb la mà dreta un trident, l'obra data del 460-450 a C.

Ep! Repasseu les vostres agendes i reserveu un dia per a la posidònia !!

Elaboració: Pere Renom i Javier Romero. Departament d'Ecologia, Universitat de Barcelona.